

Etika správce církevního majetku

Podle stejnojmenného článku autora Carlo Redaelli z časopisu *Adnotatio Iurisprodentiae* číslo 1 – 2/2017, který vydává Akademie kanonického práva v Brně, připravil Jiří Šenkýř

Doposud se kladl při správě církevního majetku důraz na dodržování předpisů, ale je potřeba se zabývat i stránkou etickou. Ekonomická činnost správce je neoddělitelná s jeho osobou a posláním. Etika nespočívá pouze v tom, vyhýbat se zlu, ale konat dobro. Ani „neutrální jednání“ by nevytvořilo skutečnou etickou hodnotu. Správce se musí eticky realizovat jakožto učedník Krista a přispívat svým konáním k tomu, aby právnická osoba, za jejíž správu je zodpovědný, byla skutečným výrazem církve a odpovídala svému poslání. Máme-li právnickou osobu, která jedná kolektivně, ale eticky zavrženíhodně, může být někdy jedinou cestou zrušení samotné právnické osoby.

První úrovní etického chování je dodržování předpisů. Smyslem toho je zajištění ochrany důležitých hodnot křesťanského společenství. Dodržování norem ale nestačí k tomu, aby byla zaručena etičnost jednání právnické osoby. Vždy musí být cílem vykonat skutečné dobro. Cíle, na které je možno využít církevní majetek jsou uvedeny v CIC 1254. Jsou to zejména: liturgie, přiměřené zabezpečení služebníků, apoštolát a charita zvláště vůči chudým. (Další výčty jsou v CIC 298.) V církvi neplatí „účel svěť prostředky“. Správce musí při rozhodování také brát v úvahu učení papeže, dnes např. důraz na chudé, na uprchlíky, na ochranu stvoření. Kompendium sociální nauky církve v čl. 81 uvádí: „*Ve své sociální nauce se církev zabývá lidským životem ve společnosti, přičemž si uvědomuje, že právě na kvalitě společenského života, tedy na vztazích spravedlnosti a lásky, které tento život utvářejí, závisí rozhodujícím způsobem ochrana a rozvoj osob, kvůli nimž je každá společnost ustanovena. Ve společnosti jsou totiž v sázce důstojnost a práva osoby, mír ve vztazích mezi osobami a mezi komunitami osob. Právě to jsou dobra, na něž se společnost musí zaměřovat a jež musí zaručovat*“.

Faktem je, že na základě jednání správce se právnická osoba chová nebo nechová eticky. Proto je důležitá osobní etika správce. Podle CIC sem patří: poctivost, věrnost, péče řádného hospodáře a odpovědnost.

Poctivost je správnost jednání, nezískávání nezákonného prospěchu, transparentnost. Podle CIC 1298 se bez zvláštního písemného povolení příslušné církevní autority nesmí prodat nebo zapůjčit církevní majetek správcům nebo jejich příbuzným (až do 4. stupně). Také odměňování církevních zaměstnanců musí být poctivé, zvláště když se jedná o jejich živobytí.

Věrnost je v čase neměnné chování správce. Správce má být dbalý zásad a cílů subjektu, v jehož službách pracuje.

Péče řádného hospodáře znamená: dohlížet, starat se, zachovávat, vymáhat, platit, zúčtovat, řádně vést, sepisovat, uspořádávat. Nemůže svévolně opustit svoji službu (může předložit rezignaci, ale nesmí přestat službu vykonávat).

Odpovědnost: odpovídat někomu za něco, předkládat vyúčtování. Majetek církve mnohdy pochází od chudých a ti důvěřují, že se dar dostane na to, na co byl poskytnut.

Je povinností zajistit odbornou přípravu správce a včas připravit povolané osoby na ekonomickou činnost, aby činili rozhodnutí „inovativní a prorocká“.

Ekonomickou činnost nelze oddělit od ostatních sfér života církve. Nemělo by se stávat, že se peníze investují proto, aby se vydělávaly peníze a ne pro potřeby chudých nebo potřebu života a poslání církve. Ekonom nesmí stát poněkud bokem od společenství, kterému slouží. Existují pokušení, kdy ekonom navrhne obchody, z kterých může něco mít pro sebe.

Osobními etickými požadavky na správce jsou dobrý úmysl a vědomí neúčinného služebníka. O úmyslu mluví KKC 1750: „*Mravnost lidských činů závisí: na zvoleném předmětu, na vytyčeném cíli nebo na úmyslu a na okolnostech jednání*“. Snadno se může správci stát, že nějakou službu dělá proto, aby získal přízeň nebo důvod k chloubě nebo aby se zviditelnil. Hluboký záměr, kterým je správce veden může zůstat skrytý nebo se projeví jen nepatrně (vychloubavé slovo, kritika ostatních), ale ne před Hospodinem, který vidí do srdce. Vědomí neúčinného služebníka spočívá v tom, že správce se plně oddává službě, ale přitom zachovává od ní reálnou svobodu (odstup). Znamená to schopnost ukončit činnost např. při ukončení mandátu a nebude o svém nástupci tvrdit, že „on by to dělal lépe. Další schopností je mít spolupracovníky a ne přitakávače a také ochota připravovat svého nástupce. V každé církevní sféře je dočasnost pověření hodnota, kterou je třeba mít na mysli.